

Anlatım Bozuklukları

Anlatım bozukluğu, cümlelerin anlatmak istediği anlamı doğru aktaramamasıdır. Bu özetle anlam yönünden hata türlerini ve düzeltme yollarını bulursun.

1 Tanım

- Anlam doğru aktarılamıyorsa anlatım bozukluğu vardır.
- Dil bilgisi doğru olsa bile anlam hatalı olabilir.
- Hata, cümlelerin anlamına zarar verir.

2 Gereksiz sözcük kullanımı

- Aynı anlam iki kez söylenir.
- Örnek: "geri iade etti".
- Fazla sözcük çıkarılır.

3 Anlam belirsizliği

- Ögenin kime ait olduğu belli değildir.
- Cümle iki biçimde anlaşılıyorsa hata vardır.
- Örnek: "kitabını okudu".

4 Çelişkili anlatım

- İki ifade birbirini tutmaz.
- Cümle iki yargıya bölünerek kontrol edilir.
- Örnek: "çok yorgundu, dinlenmeye ihtiyacı yoktu".

5 Bağlaç yanlışlığı

- Bağlaç, ilişkinin türüne göre seçilir.
- Neden için "çünkü", zıtlık için "ama" kullanılır.
- Örnek: "çünkü" yerine "ama".

Hata türleri ve örnekler

Hata türü	Yanlış cümle	Doğru cümle
Gereksiz sözcük	Eve geri döndü.	Eve döndü.
Anlam belirsizliği	Öğretmen, öğrencisiyle birlikte kitabını okudu.	Öğretmen, öğrencisiyle birlikte öğrencinin kitabını okudu.
Çelişkili anlatım	Hava çok sıcaktı, herkes üşüyordu.	Hava çok sıcaktı, herkes terlemişti.
Bağlaç yanlışlığı	Çok çalıştı çünkü sınavı kazanamadı.	Çok çalıştı ama sınavı kazanamadı.
Gereksiz sözcük	Tekrar yeniden başladı.	Tekrar başladı.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Anlatım Bozuklukları: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 GEREKSİZ SÖZCÜK

"Sınıfın en birincisiydi." cümlesinde hangi sözcük fazladır?

- 1 "En" ve "birinci" sözcüklerinin anlamını düşün.
- 2 İkisi de üstünlük bildirir.
- 3 Fazlayı çıkar.

Cevap: "En" fazladır. Doğrusu: "Sınıfın birincisiydi."

ÖRNEK 2 ANLAM BELİRSİZLİĞİ

"Ahmet, babasıyla birlikte arabasını yıkadı." cümlesi neden belirsizdir?

- 1 "Arabasını" sözcüğünün kime ait olduğuna bak.
- 2 Hem Ahmet'in hem babasının olabilir.
- 3 Ögeyi açıkça belirt.

Cevap: Araba kime ait belli değildir. Doğrusu: "Ahmet, babasıyla birlikte babasının arabasını yıkadı."

ÖRNEK 3 ÇELİŞKİLİ ANLATIM

"Hiç konuşmadan uzun uzun anlattı." cümlesi neden hatalıdır?

- 1 Cümleyi iki yargıya böl.
- 2 Birinci yargı: hiç konuşmadı.
- 3 İkinci yargı: uzun uzun anlattı. İki yargı birbirini tutmaz.

Cevap: "Hiç konuşmadan" ile "uzun uzun anlattı" çelişir. Doğrusu: "Uzun uzun anlattı."

ÖRNEK 4 BAĞLAÇ YANLIŞLIĞI

"Erken kalktı çünkü okula geç kaldı." cümlesinde bağlaç neden yanlışdır?

- 1 "Çünkü" neden bildirir.
- 2 Geç kalmak erken kalkmanın nedeni olamaz; ilişki zıtlıktır.
- 3 Zıtlık için "ama" kullanılır.

Cevap: "Çünkü" yerine "ama" gerekir: "Erken kalktı ama okula geç kaldı."

ÖRNEK 5 DÜZELTME

"Yüksek sesle bağırarak arkadaşını çağırırdı." cümlesini anlamını bozmadan düzelt.

- 1 Bağırarak zaten yüksek sesle seslenmektir.
- 2 "Yüksek sesle" sözünü çıkar.
- 3 Anlamın değişmediğini kontrol et.

Cevap: "Bağırarak arkadaşını çağırırdı."

MİNİ TEST

Anlatım Bozuklukları: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. Hangi cümlede gereksiz sözcük kullanımı vardır?

- A) Bahçede oynuyordu. B) Kitabını aldı.
C) Eve geri döndü. D) Akşam yemeği hazırlandı.

2. Hangi cümlede gereksiz sözcük kullanımı vardır?

- A) Kapıyı açtı.
B) Dün akşam yağmur yağdı.
C) Sınıfta öğretmenle konuştuk.
D) Yaklaşık on kişi kadar geldi.

3. Hangi cümlede gereksiz sözcük kullanımı vardır?

- A) Dersler bittikten sonra eve gitti.
B) Tekrar yeniden başladı.
C) Hava soğuk olduğu için montunu giydi.
D) Kardeşim resim yapmayı sever.

4. Hangi cümlede anlam belirsizliği vardır?

- A) Ahmet, babasıyla birlikte arabasını yıkadı.
B) Yarın sınava hazırlanacağız.
C) Kedi sütünü içti.
D) Öğrenciler kitaplarını sıraya koydu.

5. Hangi cümlede anlam belirsizliği vardır?

- A) Kapıyı kapattı.
B) Biz sabah erkenden kalktık.
C) Yönetici, müdürle birlikte raporunu sundu.
D) Pencere açık kaldı.

6. Hangi cümlede anlam belirsizliği vardır?

- A) Akşam yemeğinden sonra yürüyüşe çıktık.
B) Dün okula gelmediğini öğrendim.
C) Kitap masada duruyor.
D) Dün sinemaya gittik.

7. Hangi cümlede çelişkili anlatım vardır?

- A) Yavaşça yürüdü. B) Kısa bir mektup yazdı.
C) Sabah erkenden uyandı. D) Sessizce bağırdı.

8. Hangi cümlede çelişkili anlatım vardır?

- A) Yarın sınav olacak.
B) Kedi çok sevimli.
C) Hiç konuşmadan uzun uzun anlattı.
D) Kitabı okuyup bitirdi.

9. Hangi cümlede bağlaç yanlış kullanılmıştır?

- A) Hava soğuktu ama dışarı çıktık.
B) Erken kalktı çünkü okula geç kaldı.
C) Yorgundu çünkü bütün gün top oynamıştı.
D) Derse geç kaldı ve özür diledi.

10. Hangi cümlede bağlaç yanlış kullanılmıştır?

- A) Çok çalıştı çünkü sınavı kazanamadı.
B) Yağmur yağıyordu ama şemsiyesini almadı.
C) Çok yorulmuştu ve erkenden yattı.
D) Hava güzeldi ve parka gittik.

Cevap anahtarı

1. C · “Dönmek” zaten geri gelmek demektir; “geri” fazladır.
3. B · “Tekrar” ve “yeniden” eş anlamlıdır; biri çıkarılmalıdır.
5. C · Raporun kime ait olduğu belli değildir.
7. D · Sessizce olan bir eylem bağırmakla bağdaşmaz.
9. B · Geç kalmak erken kalkmanın nedeni olamaz; doğrusu “ama” olmalıdır.

2. D · “Yaklaşık” ve “kadar” aynı belirsizliği iki kez verir.
4. A · Arabanın kime ait olduğu belli değildir; cümle iki biçimde anlaşılır.
6. B · Gelmeyen “sen” mi “o” mu olduğu belli değildir.
8. C · “Hiç konuşmadan” ile “uzun uzun anlattı” birbirini tutmaz.
10. A · Zıtlık ilişkisi vardır; “çünkü” yerine “ama” kullanılmalıdır.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/7-sinif-turkce-anlatim-bozukluklari-konu-anlatimi